

In dit artikel wordt ingegaan op de elektronische tegenhanger van papier. Er wordt aandacht geschonken aan de kenmerken van elektronische documenten, het productieproces, de aanvullende functionaliteit en gerichte vormgeving.

Inleiding

In deze reader wordt gesproken over interactieve documenten. Interactieve documenten zijn documenten die op een elektronische wijze via netwerk en/of CDROM (in het PDF-formaat)¹ worden verspreid en die met behulp van een computer kunnen worden geraadpleegd. Door middel van raadpleegprogrammatuur (Acrobat: Reader en Exchange) kan met het document via muis en toetsenbord worden 'geïnteractueerd'.

activiteit (lees: hyperlinks) gelijkheid als tegenhanger worden verkregen (externe

vallen. Indien papier verhoudende programmatuur) of die stabiliteit (nog) niet veranciers laten zich voorhaankelijkheid danig in het jetechnieken toegepast die naast zijn ontwikkelingen

enkele jaren duidelijk als en/of andere formaten, lelijk niet meer functioneren.

rden ingericht. Een van de erhoudbaarheid. UitgangscRIPT of PDF, maar in het RAGMA ADE plaatsvindt.

worden onderhouden, wort voldaan aan de eisen van d fileformat getxporteerd ommando's voorzien. Met l.

che programmeertaal IjX. en functionaliteit van een De programmeerbaarheid ioetkomen aan huidige en ogelijk met PDFIjX. Deze tussenkunst van Acrobat

maten (ASCII) is essentieel oor het vastleggen van de

van Adobe Systems Inc.

selt NL
gma-ade.nl

1

Elektronisch papier de voortzetting van een traditie

Ton Otten

Mei 1997

In dit artikel wordt ingegaan op de elektronische tegenhanger van papier. Er wordt aandacht geschonken aan de kenmerken van elektronische documenten, het productieproces, de aanvullende functionaliteit en gerichte vormgeving.

Ontwikkelaars van opleidingen zijn voortdurend op zoek naar nieuwe en betere manieren om informatie over te dragen. De laatste jaren krijgt de computer daarbij een toenemende rol toebedeeld. In verreweg de meeste situaties wordt papier als informatiedrager gebruikt. Recente ontwikkelingen in apparatuur en programmatuur nodigen uit de voordelen van papier en computer te combineren in wat we noemen: interactieve teksten. In dit artikel wordt beschreven hoe een oud medium in een nieuw jasje wordt gestoken.

Inleiding

Er wordt erg veel informatie overgedragen door middel van studie- en handboeken. Het gaat niet zelden om zeer omvangrijke teksten, die alleen al vanwege de omvang goed toegankelijk moeten zijn. Zowel het studieboek als het handboek vervullen voor de cursist of de gebruiker een naslagfunctie.

Bij het weergeven van informatie op papier maken we onderscheid in inhoudelijk vormgeven en visueel vormgeven. Het middel bij uitstek

is zowel de inhoud als de vormgeving. In sommige gevallen op de computer lijkt, blijkt bij nader inzien de recente ontwikkelingen in

voorbeeld, besteden we veel tijd aan het weergeven van teksten. Tot slot staan we

de omvang, het specialiseren van de computer te prefereren en het weergeven van tekst kan

men gebezigd. Onze voorkeur is voor een elektronische vorm. Het is juist de manier waarop plaatsvindt de vorm van een hulpmiddel

geraadpleegd en die de

n interactieve tekst en coögnogelijkheden en vaak ook in grote mate het gezicht

of reacties op gedragingen en 'intelligente' reacties op

erformaat geen beperking is niet op. Er worden geen teksten die het medium interactieve

en als een papieren tekst. De mogelijkheden van coö

Interactieve Teksten

Ton Otten & Hans Hagen

Maart 1995

Ontwikkelaars van opleidingen zijn voortdurend op zoek naar nieuwe en betere manieren om informatie over te dragen. De laatste jaren krijgt de computer daarbij een toenemende rol toebedeeld. In verreweg de meeste situaties wordt papier als informatiedrager gebruikt. Recente ontwikkelingen in apparatuur en programmatuur nodigen uit de voordelen van papier en computer te combineren in wat we noemen: interactieve teksten. In dit artikel wordt beschreven hoe een oud medium in een nieuw jasje wordt gestoken.

Binnen PRAGMA ADE loopt sinds 1995 het project IDFIX, een project waarin onder meer de elektronische middelbare school-examens worden uitgebracht. Een van de opbrengsten van dit project is 'examens à la carte', een interactief document met behulp waarvan docenten examens kunnen samenstellen.

Inleiding

Eind 1995 is bij PRAGMA ADE het project ID-FIX van start gegaan. Dit project heeft tot doel interactieve documenten te introduceren als hulpmiddel bij de overdracht van informatie en ervaring op te doen met de productie en het gebruik van dergelijke documenten. Daarnaast wordt gestreefd naar een verdere optimalisatie van de diverse hulpmiddelen die bij de productie van interactieve documenten worden ingezet.

moet een standaard op het

re op een beeldscherm en
anten hebben het voordeel
n wordt ook wel de term

aste vormgeving, structuur
documenten bezitten (dan
len) om het document te
e van *Examens à la carte*.

en rol gespeeld. *Examens à*

iteit op papier bezitten
ter van sommige examen-

uitbreidingen en toekom-

maat. Dit houdt in dat een
om zo een 'nieuw examen'

ADE gestuurd. De selectie
ererd. Dit nieuwe examen
eren en de antwoorden of

1

Examens à la carte publiceren op maat

Hans Hagen & Ton Otten

Maart 1998

sselt NL
gma-ade.nl

Het onderhouden van omvangrijke handboeken kan worden vereenvoudigd door optimaal gebruik te maken van de mogelijkheden die de computer biedt. Daarnaast kan de computer een rol spelen bij het verspreiden van handboeken. Beide aspecten worden in dit artikel uitgewerkt.

Handboeken op de computer een toelichting

Ton Otten

Juni 1995

Het onderhouden van omvangrijke handboeken kan worden vereenvoudigd door optimaal gebruik te maken van de mogelijkheden die de computer biedt. Daarnaast kan de computer een rol spelen bij het verspreiden van handboeken. Beide aspecten worden in dit artikel uitgewerkt.

Inleiding

In deze reader wordt aandacht besteed aan de mogelijkheid om handboeken op de computer te distribueren en weer te geven. Het doel is lezers te informeren over de (on)mogelijkheden en voor- en nadelen van elektronische handboeken en de wijze waarop deze handboeken tot stand komen. Tevens wordt aandacht besteed aan het beheer van deze (meestal) omvangrijke documenten.

rtieve of intelligente handspieren versie aanzienlijk geraadpleegd mogelijkhe-ronisch handboek kunnen

t netwerk (actualiteit)

nten die uit verschillendecties met de bijbehorendecedures en werkinstructies die deel kunnen uitmaken

at die zeer gestructureerdlen of deelhandboeken diecedures of instructies. Die instructies en formulieren.

procedures en instructies waarom moet het handboekvaarden houden in dat (de van het handboek omvat

n, enz.

r onderhoudsintensief do-

In dit artikel gaan we in op het elektronisch verspreiden van kwaliteitshandboeken. Deze handboeken kenmerken zich door een korte onderhoudscyclus gecombineerd met een vaak niet geringe omvang. Er wordt in dit artikel zowel aandacht geschonken aan verspreiding als aan onderhoudbaarheid.

Elektronische kwaliteitshandboeken wegwijzer naar de snelweg

Ton Otten

Juli 1995

In dit artikel gaan we in op het elektronisch verspreiden van kwaliteitshandboeken. Deze handboeken kenmerken zich door een korte onderhoudscyclus gecombineerd met een vaak niet geringe omvang. Er wordt in dit artikel zowel aandacht geschonken aan verspreiding als aan onderhoudbaarheid.

Inleiding

Aan de handboeken Kwaliteit, AXBO en Milieu worden over het algemeen strenge eisen gesteld ten aanzien van de actualiteit en toegankelijkheid. Bovendien hebben ze vaak een relatief grote verspreidingsgraad en zijn op alle niveaus in de organisatie beschikbaar.

Als we de eisen van actualiteit combineren met die van beschikbaarheid komt naast de papieren ook de elektronische in een behoefte aan delen van het productie-emoetgekomen. Elektronische systemen die nodig zijn niveau zijn aangeland dat

h, noemen we ook wel elektroniseren we ook termen rbieterde toegankelijkheid grammatuur waarmee de heeft die uitstijgen boven

an het kwaliteitshandboek
It het productieproces van addeden toegelicht. Tevens pelen bij de elektronische ment Informatie Systemen zelf staande informatieve

n de afdeling Kwaliteit. Het at een beschrijving van de den. De bedrijfsprocessen indboek in beslag nemen. ctie.

at die zeer gestructureerd rdelen of deelhandboeken procedures of instructies. procedures, instructies en

doel de bedrijfsprocessen or gekozen de bronteksten systemen zijn echter weinig mogelijkheden om over te

gebruikers. Het handboek e voorwaarden maken het nent. Bovendien willen we ning.